

RAAP-NOTITIE 548 (herziene eindversie)

Plangebied Plakse Weide

Gemeente Duiven

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgevers: Bouwfonds Ontwikkeling B.V. & Klaassen Bouwmaatschappij

Project: archeologisch onderzoek plangebied Plakse Weide (gemeente Duiven)

Titel: Plangebied Plakse Weide, gemeente Duiven; een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: herziene eindversie

Datum: februari 2004

Auteur: *drs. D.G. Bedeaux*

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2004\DUPL\N0548-DUPL.qxd

Projectcode: DUPL

Projectleider: drs. D.G. Bedeaux

Projectmedewerker: ing. F.R.P.M. Miedema

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

Autorisatie: drs. E. Heunks

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2004

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Bouwfonds Ontwikkeling B.V. en Klaassen Bouwmaatschappij heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in december 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek (verkenning) uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw aan de Plakse Weide in de gemeente Duiven. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek (verkenning) zijn in het plangebied geen (eenduidige) archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden dan ook geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Bouwfonds Ontwikkeling B.V. en Klaassen Bouwmaatschappij heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in december 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek (verkenning) uitgevoerd in verband met de geplande nieuwbouw aan de Plakse Weide in de gemeente Duiven. Doel van dit onderzoek was eventueel aanwezige archeologische resten op te sporen en, voorzover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Plangebied en archeologische verwachting

Het plangebied (ca. 15 ha) ligt direct ten noordoosten van de bebouwde kom van Duiven. Het gebied staat afgebeeld op kaartblad 40B van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 199.500/440.250. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied deels in gebruik als grasland en deels als akkerland. Voor het gebied geldt een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Romeinse tijd t/m Late Middeleeuwen. In het plangebied kunnen pleistocene opduikingen voorkomen waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt voor vindplaatsen uit de Steentijd (zie § 2.2).

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een verkennend booronderzoek.

Het inventariserend archeologisch onderzoek (kartering en waardering) is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die het beheer heeft over de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie de verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

In het plangebied komen komafzettingen voor (Van der Staay, 1990; Stiboka/RGD, 1980). De diepere ondergrond bestaat uit pleistocene afzettingen waarvan de top zich bevindt op gemiddeld 2 tot 3 m -Mv (Berendsen e.a., 1994).

Archeologie

Uit de omgeving van het plangebied zijn 2 terreinen van hoge archeologische waarde bekend (CMA-codes 40B-001 en 40B-004). Het betreffen oude woongronden waar sporen van bewoning uit de IJzertijd t/m Late Middeleeuwen zijn gevonden. Deze oude woongronden, beide gelegen op laat-pleistocene rivierduinen, bevinden zich respectievelijk 1 km ten noordoosten en 1 km ten zuiden van het plangebied.

Ook het centrum van Duiven is ontstaan op een laat-pleistoceen rivierduin. Hier zijn verschillende vondsten aangetroffen uit de IJzertijd, Romeinse tijd en Middeleeuwen: onder andere fragmenten aardewerk en bot, bronzen munten, greppelsporen, fragmenten van een maalsteen en een koperen naald (ARCHIS-waarnemingsnummers 3302, 3305, 3306, 3314, 3318, 16801, 40562 en 40563).

Archeologische verwachting

Op basis van bekende geologische en archeologische gegevens kan een specifieke archeologische verwachting worden toegekend. Voor het plangebied gold bij aanvang van het veldonderzoek een middelmatige archeologische verwachting voor

vindplaatsen uit de periode Romeinse tijd t/m Late Middeleeuwen. In het plangebied kunnen pleistocene opduikingen voorkomen waarvoor een hoge archeologische verwachting geldt voor vindplaatsen uit de Steentijd. Elders in het rivierengebied zijn in het verleden tijdens systematische archeologische veldkarteringen vindplaatsen uit de Prehistorie aangetroffen op pleistocene opduikingen (o.a. Haarhuis, 1998).

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

In totaal zijn 35 boringen verricht in een boorgrid van 120 bij 50 m in 4 zuidoost-noordwest georiënteerde raaien (figuur 1). Dit boorgrid is vervolgens verdicht op plaatsen waar de top van het pleistocene oppervlak relatief hoog lag en waar in de boringen houtskool is aangetroffen.

Er is geboord tot maximaal 2,50 m -Mv met een Edelmanboor met een diameter van 7 cm en een gutsboor met een diameter van 3 cm. Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken). De boringen zijn beschreven onder andere conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden).

Op 2 plaatsen, ter hoogte van de boringen 13 en 14, is met een Edelmanboor met een diameter van 12 cm geboord. Het opgeboorde materiaal is bemonsterd en gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 0,1 cm; het zeefresidu is met het blote oog gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

De geologische opbouw in het plangebied wordt gekenmerkt door komafzettingen op een pleistocene ondergrond. De komafzettingen bestaan uit lichtbruingrijs tot lichtgrijs, matig siltige, slappe klei. De top van de pleistocene afzettingen bevindt zich op circa 1,50 m -Mv. De top van de pleistocene afzettingen wordt gerekend tot de Laag van Wijchen en bestaat grotendeels uit matig tot sterk siltige, lichtblauwgrijze tot lichtgrijze klei. De bovenste 10 cm van deze afzettingen wordt gekenmerkt door sterk humeuze, donkergrijze, sterk zandige klei met plantenresten. Tussen 1,75 en 2,35 m -Mv gaat de Laag van Wijchen over in laat-pleistocene fluviale afzettingen behorend tot de Formatie van Kreftenheye. Deze afzettingen bestaan uit zeer grof, grindig en matig siltig grijs zand, waarin wortels herkenbaar zijn.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in 4 boringen houtskooldeeltjes aangetroffen. In boring 7 is houtskool aangetroffen op 0,65 m -Mv, in boring 20 op 1,55 m -Mv. In de boringen 13 en 14 is houtskool aangetroffen op respectievelijk 1,30 en 1,15 -Mv. Omdat bovendien de top van de Laag van Wijchen in de omgeving van deze boringen circa 20 cm hoger ligt dan in de nabije omgeving (zie figuur 1), zijn ter hoogte van de boringen 13 en 14 met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 12 cm monsters genomen van de top van de pleistocene afzettingen. Het bemonsterde materiaal is gezeefd en bleek na inspectie met het blote oog behalve houtskooldeeltjes geen verdere archeologische indicatoren te bevatten. Het ontbreken van andere archeologische indicatoren in combinatie met het ontbreken van markante reliëfverschillen in het pleistocene oppervlak geeft geen aanleiding om in het plangebied de aanwezigheid van een archeologische vindplaats te vermoeden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

In overeenstemming met de middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de periode Romeinse tijd t/m Late Middeleeuwen (zie § 2.2) zijn tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek (verkenning) geen aanwijzingen gevonden voor vindplaatsen in het plangebied. Ook zijn geen pleistocene opduikingen aangetroffen met eventuele bewoningssporen uit de Steentijd.

Het ontbreken van archeologische indicatoren (met uitzondering van het houtskool) in combinatie met het ontbreken van markante reliëfverschillen in het pleistocene oppervlak geeft geen aanleiding om in het plangebied de aanwezigheid van een archeologische vindplaats te vermoeden.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van (duidelijke) aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten wordt ten aanzien van het plangebied geen vervolgonderzoek aanbevolen.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Gelderland (drs. F. de Roode).

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., E.L.J.H. Faessen & H.F.J. Kempen**, 1994. *Zand in Banen. Zanddiepte-attentiekarten van het Gelders rivierengebied*. Provincie Gelderland, Arnhem.
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Haarhuis, H.F.A.**, 1998. De Schuytgraaf, gemeente Arnhem: aanvullend archeologisch booronderzoek, vindplaats 10. *RAAP-rapport 368*. Stichting RAAP, Amsterdam.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Staay, J. van der**, 1990. *Geologische kaart, schaal 1:50.000. Kaartblad 40 West Arnhem (concept)*. Rijks geologische Dienst, Lochem.
- Stiboka/RGD**, 1980. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000*. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie**, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
-Mv	beneden maaiveld
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Verklarende woordenlijst

fluviatiel	Door rivieren gevormd, afgezet.
komafzetting	Bij de laagste stroomsnelheid afgezette sedimenten (klei) in het komgebied.
Pleistoceen	Geologisch tijdvak dat ca. 2,3 miljoen jaar geleden begon. Gedurende deze periode waren er sterke klimaatswisselingen van gematigd warm tot zeer koud. Na de laatste IJstijd begint het Holoceen (ca. 8800 voor Chr.).
rivierduin	Door uitstuiving uit een riviervlakte hierlangs ontstaan duin (in Nederland meestal Weichselien of Vroeg Holoceen van ouderdom).
silt	Gronddeeltjes ter grootte van 2 tot 50 µm.

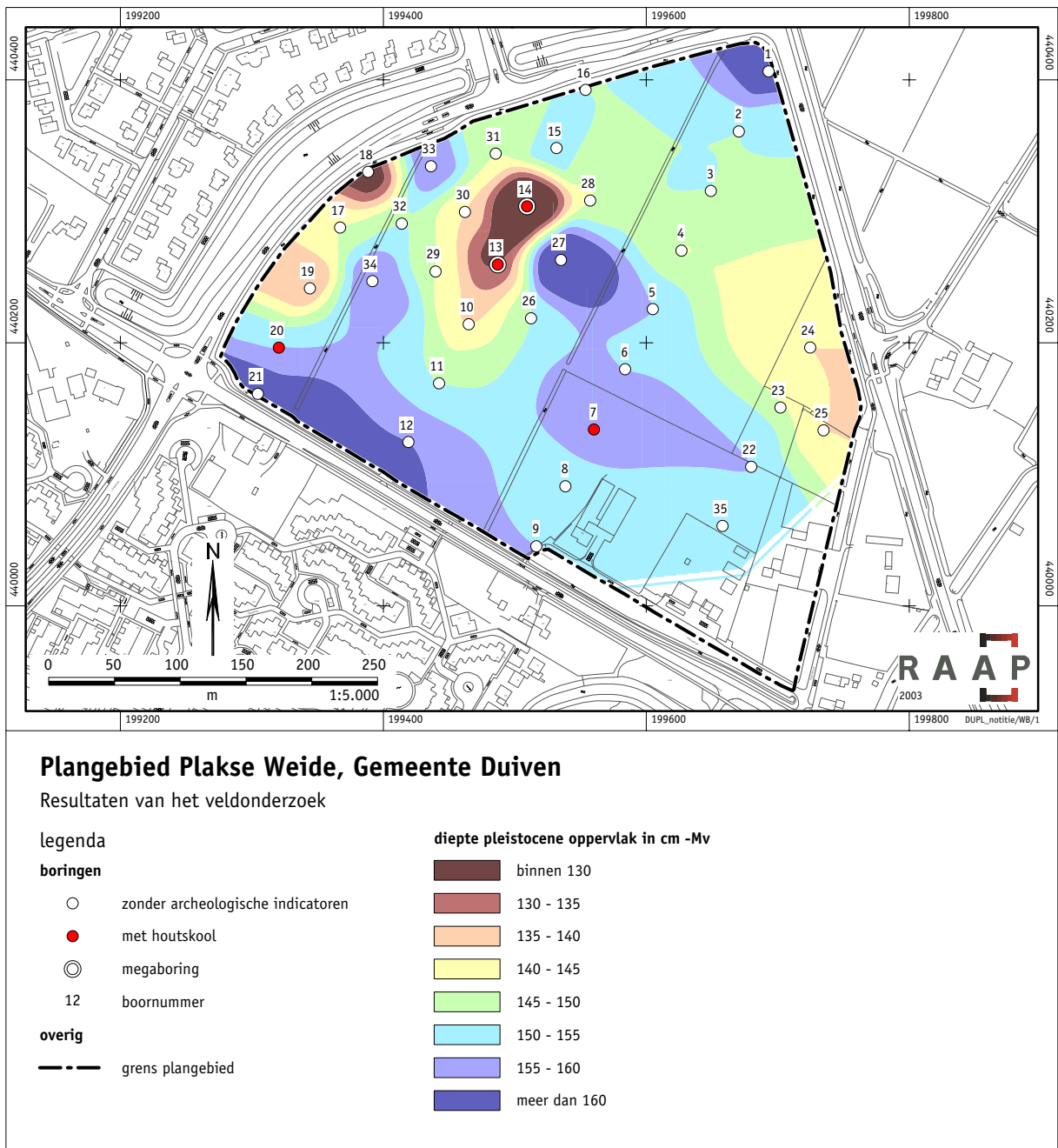
Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Resultaten onderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.



Figuur 1. Resultaten onderzoek.